

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1So/146/2014
Identifikačné číslo spisu:	3013200992
Dátum vydania rozhodnutia:	24.08.2016
Meno a priezvisko:	JUDr., Ing. Miroslav Gavalec
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:3013200992.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací v senáte zloženom z predsedu senátu Ing. JUDr. Miroslava Gavalca PhD. a členov senátu JUDr. Igora Belka a JUDr. Eleny Berthotyovej PhD., v právnej veci navrhovateľky: Z. W., nar. XY, bytom O., zast.: JUDr. Jánom Váškom, advokátom so sídlom advokátskej kancelárie Podjavorinskej č. 3, Prievidza, proti odporkyni: Sociálna poisťovňa - ústredie, so sídlom Ulica 29. augusta č. 8-10, 813 63 Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutí správneho orgánu v konaní o invalidnom dôchodku, na odvolanie navrhovateľky proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 04. septembra 2014 č.k. 12Sd/323/2013-43, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 04. septembra 2014 č.k. 12Sd/323/2013-43 m e n í tak, že rozhodnutie odporkyne č.: XY zo dňa 06.09.2013 r u š í a vec jej vracia na ďalšie konanie.

Odporkyňa je povinná do 30 dní od doručenia rozsudku zaplatiť navrhovateľke na účet jej právneho zástupcu náhradu trov konania z titulu právneho zastúpenia vo výške 612,23 €.

Odôvodnenie

I.

Konanie na správnom orgáne

1. Rozhodnutím č.: XY zo dňa 06.09.2013 (ďalej na účely rozsudku len „napadnuté rozhodnutie“- č.l. 11) odporkyňa postupom podľa § 70 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej na účely rozsudku len „zák. č. 461/2003 Z.z.“) zamietla žiadosť navrhovateľky o invalidný dôchodok.

2. Odporkyňa v napadnutom rozhodnutí najmä zdôraznila, že súčasťou jeho odôvodnenia je aj posudok posudkového lekára sociálneho poistenia Sociálnej poisťovne, pobočka Prievidza, ktorý tvorí II. časť Lekárskej správy zo 07. augusta 2013 (ďalej na účely rozsudku len „lekárska správa“, resp. „lekársky posudok“). Ďalej napadnuté rozhodnutie s poukazom na ustanovenie § 70 ods. 1 a § 60 ods. 9 zák. č. 461/2003 Z.z. odôvodnila tým, že

za invalidnú bola v zmysle lekárskej správy uznaná z dôvodu, že má pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o 45 % v porovnaní so zdravou fyzickou osobou, pred vznikom invalidity, t.j. 05.02.2013, navrhovateľka získala 28 dní obdobia dôchodkového poistenia (viď priložený osobný list, ktorý tvorí neoddeliteľnú prílohu napadnutého rozhodnutia), čo je v rozpore so zákonnou požiadavkou min. 2 rokov, ako aj že týmto rozhodnutím odporkyňa realizuje rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 4So/9/2013 zo dňa 17. apríla 2013.

II.

Konanie na prvostupňovom súde

3. Proti uvedenému rozhodnutiu podala navrhovateľka prostredníctvom právneho zástupcu opravný prostriedok zo dňa 26.09.2013 (označený ako Návrh na preskúmanie rozhodnutia) na adresu odporkyne žiadajúc, že požaduje priznanie invalidného dôchodku 3 roky spätne, teda v čase, keď bola ešte študentkou.

4. Krajský súd v Trenčíne ako súd prvého stupňa postupom podľa § 250l a nasledujúcich zákonných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku preskúmal napadnuté rozhodnutie a postup, ktorý mu predchádzal, v rozsahu dôvodov odvolania a dospel k záveru, že rozhodnutie odporkyne je vecne správne a zákonné, preto ho podľa § 250q ods. 2 O.s.p. potvrdil.

5. Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že posudkový lekár dátum vzniku invalidity u navrhovateľky určil dňom 05. februára 2013. Ďalej posudkový lekár určil za rozhodujúce zdravotné postihnutie u navrhovateľky: Cievna mozgová príhoda - stredne ťažká hemiparéza s mierou poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť v percentách podľa prílohy 4. kapitola VI, odd. A, položka 9, písm. b) zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov na 40% a za ostatné ochorenia zvýšil percentuálnu mieru o 5%, na celkových 45%.

6. Podľa krajského súdu navrhovateľka nedoložila žiadne nové doklady, ktoré by dokumentovali zhoršený zdravotný stav pred dňom 05. februára 2013, kedy jej zdokumentovali zhoršenie v zmysle náhlej cievnej mozgovej príhody, ktorú doložilo aj vyšetrenie MR mozgu.

Tým bolo podľa krajského súdu úplne zodpovedané na námietky právneho zástupcu uvedené v zápisnici o pojednávaní zo dňa 12. júna 2014.

III.

Odvolanie navrhovateľky/stanoviska

A)

7. Vo včas podanom odvolaní z 13.10.2014 (č.l. 47) proti rozsudku krajského súdu navrhovateľka prostredníctvom svojho právneho zástupcu napriek požiadavke zákonodarcu zakotvenej v ustanovení § 205 v spojení s § 246c ods. 1 O.s.p. výslovne neuviedla žiadny zo zákonom uznaných dôvodov odvolania. Nakoľko však ide o vec sociálnej agendy, Najvyšší súd tento nedostatok neodstraňoval a naopak zvolil neformálnejší prístup, ktorý správneho súdu pri vybavovaní tejto agendy je možné očakávať. Preto odvolací súd musel v zmysle § 41 ods. 2 v spojení s § 246c ods. 1 O.s.p. vyhodnotiť podané odvolanie podľa jeho obsahu (najmä s prihliadnutím na jednotlivé odvolacie námietky) nasledovne.

8. Následne odvolací súd rekapituluje odvolacie námietky navrhovateľky v stručnom prehľade:

- poukázala na nepreskúmateľnosť úvah v zmysle požiadaviek § 209 zák. č. 461/2003 Z.z., na základe akých dospeli posudkoví lekári k názoru, že na invalidný dôchodok jej nevznikol nárok, hoci mal byť jej zdravotný stav hodnotený podľa prílohy č. 4 k zák. č. 461/2003 Z.z., kapitola VI. položka 10. písm. b/ (od 40 do 60%) alebo písm. c/ (od 70 do 80% s 10% zvýšením za ďalšie ochorenia),
- namietala, že hoci predložila krajskému súdu jednoznačné dôkazné prostriedky (potvrdenia neurológa ako aj hematológa a rozhodnutie riaditeľa strednej školy), odporkyňa ani krajský súd sa žiadnym

spôsobom nevysporiadali s týmito dôkazmi),

- strednú školu dokončila len za osobitne upravených podmienok, nakoľko od detstva trpí opakujúcimi sa závažnými migrénami,
- poukázala na zaujatosť posudkových lekárov (ako zamestnancov odporkyne) objektívne vo veci rozhodnutí,
- tiež poukázala na viaceré rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (najmä sp.zn. So 170/2005 zo dňa 02.08.2006, 4So/113/2005 zo dňa 12.07.2006, 3So/136/06 zo dňa 06.09.2007 ako sp.zn. 1So/115/2010 zo dňa 25.01.2011) týkajúce sa minimálneho rozsahu zisťovania a procesu v konaniach o sociálnych dávkach, ako aj
- zrekapitulovala judikované závery v obdobných veciach (pán N. Z. alebo pani T. T.).

9. Čo sa týka hore uvedených rozsudkov, navrhovateľka najmä z rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 06.09.2007 sp.zn. 3So/136/06 citovala nasledujúci text:

„V konaniach o úrazových dávkach nemôže odporkyňa ponechať zisťovanie podkladov pre rozhodnutie len na posudkových lekároch, ale musí sama vykonať úplné, zákonu zodpovedajúce dokazovanie v súlade s ustanoveniami § 196 a nasl. zákona, vrátane ústneho pojednávania s poškodeným podľa § 188 zákona, podľa § 201 ods. 1 zákona vykonávať procesné úkony a hodnotiť všetky vykonané dôkazy v súlade s § 196 ods. 7 zákona. Povaha týchto vecí, ktoré majú sporový charakter, to jednoznačne vyžaduje.“

10. Záverom navrhovateľka požadovala, aby odvolací súd rozsudok krajského súdu podľa § 220 O.s.p. zmenil, napadnuté rozhodnutie zrušil a priznal jej trovy prvostupňového konania v sume 510,48 € a odvolacie trovy vo výške 69,91 € k rukám zastupujúceho advokáta.

B)

11. Z vyjadrenia odporkyne zo dňa 30.10.2014 (č.l. 59) vyplýva, že dôvody uvedené navrhovateľkou nepovažuje odporkyňa za relevantné, posúdenie zdravotného stavu a poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť vyžaduje odborné lekárske znalosti, ktorými na účely tak správneho, ako aj súdneho konania disponujú posudkoví lekári sociálneho poistenia, navrhovateľka neuviedla žiadne také nové skutočnosti, ktoré by spochybňovali úplnosť, objektivitu a presvedčivosť posudkov posudkových lekárov, skutkové okolnosti týkajúce sa rozsahu zdravotného poškodenia navrhovateľky boli dostatočne ozrejmene posudkovými lekármi, sú z hľadiska skutkového úplné, dostatočne podložené odbornými vyšetreniami a nálezmi, ako aj zdravotnou dokumentáciou, sú bez nejasnosti a vnútorných rozporov a vo svojich záveroch sa zhodujú.

12. Na základe uvedeného preto odporkyňa požadovala potvrdiť rozsudok krajského súdu ako vecne správny.

IV.

Právne názory odvolacieho súdu

13. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „Najvyšší súd“) ako odvolací súd (§ 10 ods. 2 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok v rozsahu a z dôvodov uvedených v odvolaní podľa § 212 subsidiárne § 246c ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (v texte rozsudku tiež „O.s.p.“) a s prihliadnutím na ustanovenie § 492 ods. 1 zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok. Po zistení, že odvolanie bolo podané oprávnenou osobou v zákonnej lehote (§ 204 ods. 1 O.s.p.) a že ide o rozsudok, proti ktorému je podľa ustanovenia § 201 v spoj. s ust. § 250s veta druhá O.s.p. odvolanie prípustné, bez nariadenia pojednávania (§ 250ja ods. 2 v spoj. s § 250l ods. 2 O.s.p.) jednomyselne (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch) dospel k záveru, že odvolanie je dôvodné, pretože rozhodnutie je nepreskúmateľné pre nezrozumiteľnosť alebo pre nedostatok dôvodov (§ 250j ods. 2 písm. d/ v spojení s § 250l ods. 2 O.s.p.), a preto postupom podľa § 220 ods. 1 v spoj. s § 250l ods. 2 a § 246c ods. 1 O.s.p. rozsudok zmenil tak, že podľa § 250j ods. 2 písm. d) v spojení s § 250l ods. 2 O.s.p. napadnuté rozhodnutie zrušil a vrátil jej späť na ďalšie konanie v zmysle nasledujúcich záverov.

14. Najvyšší súd sa nestotožňuje so skutkovými závermi krajského súdu v tom rozsahu, ako si ich osvojil zo zistení uvedených odporkyňou. Na druhej strane podstatou odvolania, ako aj opravného prostriedku, ktorým sa navrhovateľka domáha preskúmania rozhodnutia odporkyne, je právna otázka, či je možné podklad rozhodnutia označiť za súčasť rozhodnutia, a ak áno, potom aké kritéria tento podklad rozhodnutia musí spĺňať.

Práve tento právny rámec aj vymedzuje potrebné medze skutkového zistenia.

15. Z odvolania navrhovateľky Najvyššiemu súdu vyplýva, že mnohé argumenty krajského súdu, ktorými doplnil pomerne strohú argumentáciu odporkyne, sú jej nejasné. Navrhovateľka najmä a opakovane poukazuje na nutnosť aplikácie § 72 ods. 1 a ods. 3 zák. č. 461/2003 Z.z. na prejednávajú vec s prihliadnutím na svoje predchádzajúce závažné ochorenia, ktorými trpí od mladosti.

Za účelom riadneho prieskumu zákonnosti napadnutého rozhodnutia sa preto musí Najvyšší súd primárne vysporiadať s námietkami, ktoré navrhovateľka využila na spochybenie preskúmateľnosti rozhodnutia správneho orgánu. Až po vyslovení ich nedôvodnosti súdom vzniká právo navrhovateľke na prieskum zákonnosti samotného rozhodnutia (meritórne námietky).

1) K dopĺňovaniu napadnutého rozhodnutia :

16. V súvislosti s hore uvedeným pozornosťou Najvyššieho súdu neuniklo, že strohé odôvodnenie napadnutého rozhodnutia krajský súd doplnil o prehľad skutkových zistení týkajúcich sa opisu zdravotného stavu navrhovateľky (viď bod č. 5). Zjavne bol krajský súd pri tomto doplnení motivovaný lekárskou správou zo dňa 30.07.2014 vyhotovenou v neprítomnosti navrhovateľky s odôvodnením, že po preštudovaní odborných vyšetrení predložených navrhovateľkou neboli posudkovým lekárom zistené žiadne nové posudkovo závažné skutočnosti, hoci táto naopak v doterajšom súdnom prieskume namietala závažné skutočnosti.

Pokiaľ sa krajský súd chcel riadiť vo svojom ďalšom konaní ustanovením § 250q ods. 1 veta posledná O.s.p., t.j. prostredníctvom oboznámenia sa s novo vypracovaným lekárske posudkom zo dňa 30.07.2014 na pojednávaní dňa 04.09.2014 (č.l. 41) vykonať dôkazy nevyhnutné na preskúmanie napadnutého rozhodnutia, potom bolo jeho povinnosťou postupovať subsidiárne podľa tretej časti Občianskeho súdneho poriadku (najmä § 118 ods. 2 v spojení s § 122 ods. 1 a § 246c ods. 1 O.s.p.), t.j. upozorniť účastníkov na vykonávanie dôkazov ako aj na procesné dôsledky s tým spojené (§ 120 ods. 4 v spojení s § 246c ods. 1 O.s.p.). Tieto procesné znaky sa v zápisnici o pojednávaní zo dňa 04.09.2014 nachádzajú, hoci krajský súd v odôvodnení svojho rozsudku evidentne neuvádza, že by vykonal dokazovanie.

Podľa § 250q ods. 1 veta posledná O.s.p. v citovanom znení súd môže vykonať dôkazy nevyhnutné na preskúmanie napadnutého rozhodnutia.

Podľa § 118 ods. 2 veta posledná O.s.p. v citovanom znení po vykonaní úkonov podľa odseku 1 predseda senátu alebo samosudca podľa doterajších výsledkov konania uvedie, ktoré právne významné skutkové tvrdenia účastníkov je možné považovať za zhodné, ktoré právne významné skutkové tvrdenia zostali sporné a ktoré z navrhnutých dôkazov budú vykonané a ktoré dôkazy súd nevykoná, aj keď ich účastníci navrhli.

Podľa § 122 ods. 1 O.s.p. v citovanom znení súd vykonáva dokazovanie na pojednávaní, ak neboli splnené podmienky na vydanie rozhodnutia bez ústneho pojednávania.

Podľa § 120 ods. 4 O.s.p. v citovanom znení súd je povinný okrem vecí podľa odseku 2 poučiť účastníkov, že všetky dôkazy a skutočnosti musia predložiť alebo označiť najneskôr do vyhlásenia uznesenia, ktorým sa končí dokazovanie a vo veciach, v ktorých sa nenariaďuje pojednávanie (§ 115a) najneskôr do vyhlásenia rozhodnutia vo veci samej, pretože na dôkazy a skutočnosti predložené a

označené neskôr súd neprihliada. Skutočnosti a dôkazy uplatnené neskôr sú odvolacím dôvodom len za podmienok uvedených v § 205a.

17. Avšak napriek výslovnej požiadavke krajského súdu (viď uznesenie krajského súdu č.k. 12Sd/323/2013-34 zo dňa 12. júna 2014), aby sa procesu doplnenia lekárskeho posudku zúčastnila pani MUDr. Q. K. z Univerzitnej nemocnice Martin, hematológ, transfuziológ, posudkový lekár jej neúčast' pri vypracovaní lekárskeho posudku nasledovne odôvodnil:

„Krajský súd nás vo svojom uznesení zo dňa 12.6.2014 žiada prizvať k posudzovaniu aj ošetrujúceho lekára navrhovanej - hematológa MUDr. K. z ÚN Martin. Túto lekárku sme opakovane telefonicky a písomne oslovili s požiadavkou na spoluprácu, osobne sa posúdenia zúčastniť nemôže pre pracovné zaneprázdnenie. Na písomnú požiadavku o stanovisko zo dňa 2.7.2014 dodnes neodpovedala.“

Preto Najvyšší súd musí takýto dôkazný prostriedok vyhodnotiť, že bol vykonaný v rozpore so všeobecnými zásadami správneho konania (viď najmä zásada I. z Odporúčania Rady Európy č. /77/31 a ustanovenie § 153 ods. 8 zák. č. 461/2003 Z.z.), najmä bez využitia procesného oprávnenia krajského súdu podľa § 53, resp. § 127 ods. 4 a 3, poprípade § 128 v spojení s § 246c ods. 1 O.s.p., a preto nie je postačujúci na preukázanie odborného, a v súdnom prieskume jednoznačne sporného skutkového stavu, hoci ho krajský súd na pojednávaní dňa 04.09.2014 za týmto účelom použil.

Podľa § 153 ods. 8 zák. č. 461/2003 Z.z. v citovanom znení posudkový lekár pri výkone lekárskej posudkovej činnosti spolupracuje s praktickým lekárom, ošetrujúcim lekárom 87) a s revíznym lekárom zdravotnej poisťovne. Posudkový lekár sociálneho poistenia ústredia môže posúdiť dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav poistenca v prítomnosti prísediaceho lekára so špecializáciou v príslušnom špecializačnom odbore.

18. V súvislosti s uvedeným neúplným dokazovaním Najvyšší súd preto pripomína, že prostredníctvom judikatury viackrát riešil právne následky tzv. doodôvodnenia napadnutého rozhodnutia rozhodnými dôvodmi, pričom vo svojej rozhodovacej činnosti neustále poukazuje na nutnosť dodržiavať zásadu právnej istoty (čl. 1 ods. 1 veta prvá Ústavy Slovenskej republiky), t.j. že v obdobných veciach je možné sa od predchádzajúceho rozhodnutia Najvyššieho súdu meritórne odchýliť iba, ak sa podstatne zmenili skutkové okolnosti a právny základ pre vyhlásenie súdneho rozhodnutia. Preto s princípom právnej istoty je tesne spojená kontinuita právnych názorov súdov na riešenie obdobných vecí.

19. Z uvedeného dôvodu sa Najvyšší súd aj v tejto veci stotožňuje s právnym názorom vysloveným konajúcim senátom v obdobnej veci, a to prostredníctvom rozsudku Najvyššieho súdu sp.zn. 1So/118/2010 zo dňa 14.12.2010, podľa ktorého (konajúci senát cituje v zmysle ustanovenia § 250ja ods. 7 O.s.p. v rozsahu relevantnom pre odôvodnenie svojich nižšie vyslovených záverov, v podrobnostiach je text rozsudku zverejnený na internetovej stránke Najvyššieho súdu):

„Postup súdu v správnom súdnictve, kedy skutkové zistenia vyplývajúce z podkladov rozhodnutia krajský súd vysloví namiesto správneho orgánu, a následne vysloví svoju právnu subsumáciu týchto podkladov rozhodnutia, ktoré v napadnutom rozhodnutí správneho orgánu absentovali, takýto postup je nežiaducim suplovaním výkonnej moci, a potom je v rozpore so zásadou kasačného prieskumu (§ 250i ods. 1 O.s.p.), ktorý dominuje v správnom súdnictve, ak nejde o prieskum rozhodnutí správnych orgánov, ktorý si vyžaduje uprednostniť apelačný princíp (rozhodovanie o spore alebo o inej právnej veci vyplývajúcej z občianskoprávných, pracovných, rodinných a obchodných vzťahov /§ 7 ods. 1/ alebo rozhodovanie o uložení sankcie - viď § 250i ods. 2 O.s.p.).“

20. Z citovanej judikatury Najvyššieho súdu potom vyplýva, že takýto rozsudok krajského súdu je postihnutý nedostatočným zistením skutkového stavu, ktorý má podstatný vplyv na zákonnosť uvedeného rozsudku.

2) K nepreskúmateľnosti rozhodnutia :

21. Na druhej strane však Najvyšší súd musí konštatovať, že nemenej závažná je odvolacia námietka smerujúca proti nepreskúmateľnosti napadnutého rozhodnutia v spojitosti s lekárskou správou, ktorá

tvorí súčasť jeho odôvodnenia, a to aj s prihliadnutím na tú skutočnosť, že počas súdneho prieskumu bola vydaná ďalšia lekárska správa z 30.07.2014.

Ako správne navrhovateľka v odvolaní zdôrazňovala, na to, aby bol postup správneho orgánu vyhodnotený ako zákonný, musí splniť všetky podmienky postupu stanovené zák. č. 461/2003 Z.z. Jednou zo základných požiadaviek, čo aj zdôraznil Najvyšší súd v hore citovanom rozsudku sp.zn. 3So/136/06 zo dňa 06.09.2007, je vykonať v postačujúcom rozsahu všetky úkony predpokladané v ustanovení § 201 zák. č. 461/2003 Z.z.

Podľa § 201 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. v znení relevantnom pre prejednávanú vec organizačné zložky Sociálnej poisťovne vykonávajú procesné úkony v obvode svojej pôsobnosti.

Podľa § 209 ods. 4 zák. č. 461/2003 Z.z. v citovanom znení v odôvodnení rozhodnutia organizačná zložka Sociálnej poisťovne uvedie, ktoré skutočnosti boli podkladom na rozhodnutie, akými úvahami bola vedená pri hodnotení dôkazov a pri použití právnych predpisov, na ktorých základe rozhodovala.

22. Najvyšší súd z rozsudku krajského súdu zistil, že krajský súd nevychádzal z argumentov, ktoré by sa mali v zmysle hore cit. ustanovenia § 209 ods. 4 zák. č. 461/2003 Z.z. logicky nachádzať, ale pri osvojovaní si skutkových zistení a právnych názorov vychádzal z lekárskeho posudku (pre prejednávanú vec je irelevantné, z ktorého dátumu bol vyhotovený). Uvedené skutkové zistenia si potom krajský súd osvojil a vyslovil svoju právnu subsumáciu jednotlivých podkladov rozhodnutia, ktoré v napadnutom rozhodnutí správneho orgánu absentovali.

Na tomto mieste Najvyšší súd zdôrazňuje tú časť napadnutého rozhodnutia, kde v konkrétnych podrobnostiach zdravotného stavu navrhovateľky vrátane percentuálne určenej miery poklesu odporkyňa iba toto konštatovala:

„Váš dlhodobý nepriaznivý zdravotný stav a proces schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť bol posúdený posudkovým lekárom sociálneho poistenia Sociálnej poisťovne, pobočka Prievidza, a výsledok jeho posúdenia je uvedený v Lekárskej správe zo 7. augusta 2013.

Pred vznikom invalidity, pred 5. februárom 2013, ste získali 28 dní obdobia dôchodkového poistenia, presný rozpis je uvedený v priloženom osobnom liste dôchodkového poistenia. Získanie ďalšieho obdobia dôchodkového poistenia nebolo preukázané.

Súčasťou odôvodnenia rozhodnutia je aj posudok posudkového lekára sociálneho poistenia Sociálnej poisťovne, pobočka Prievidza, ktorý tvorí II. časť Lekárskej správy zo 7. augusta 2013.“

23. Avšak takýto právno-aplikačný postup nezodpovedá požiadavke na presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia správneho orgánu, lebo lekársky posudok (všeobecne vyjadrené tiež ako odborný posudok) je podľa § 195 ods. 2 v spojení s § 196 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. jedným z podkladov na vydanie rozhodnutia v konaní vo veciach sociálneho poistenia (viď Tretia časť zák. č. 461/2003 Z.z.).

Podľa § 195 ods. 2 zák. č. 461/2003 Z.z. v citovanom znení podkladom na rozhodnutie sú najmä podania, návrhy a vyjadrenia účastníkov konania, dôkazy, čestné vyhlásenia, ako aj skutočnosti všeobecne známe alebo známe organizačnej zložke Sociálnej poisťovne z jej činnosti.

Podľa § 196 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. v citovanom znení dôkazom je všetko, čo môže prispieť k zisteniu a objasneniu skutočného stavu veci, najmä výpovede účastníkov konania a vyjadrenia účastníkov konania a svedkov, odborné posudky, znalecké posudky, správy, listiny, vyjadrenia a potvrdenia iných fyzických osôb a právnických osôb. Netreba dokazovať skutočnosti všeobecne známe alebo skutočnosti známe z činnosti Sociálnej poisťovne.

24. Zákonnou úlohou odporkyne je potom každý posudok posudkového lekára, lekársku správu alebo inú odbornú listinu (vo všeobecnej terminológii zák. č. 461/2003 Z.z. ide nepochybne o odborný posudok) ako dôkaz vyhodnotiť podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz osobitne a všetky dôkazy vo vzájomnej súvislosti (v zmysle aplikácie § 196 ods. 7 zák. č. 461/2003 Z.z. a procesnej zásady voľného hodnotenia dôkazov). Následne poznatky získané v tomto hodnotiacom procese musí správny orgán v

jasnej, stručnej a najmä presvedčivej forme vyjadriť účastníkovi prostredníctvom zrozumiteľného odôvodnenia (t.j. prevodom odborných medicínskych výrazov potrebných pre skutkové zistenia s využitím bežných výrazových prostriedkov do právnych úvah a výsledných záverov, prečo navrhovateľka nespĺnila tú ktorú zákonnú podmienku na priznanie invalidného dôchodku) svojho rozhodnutia.

Nie je preto možné - Najvyšší súd tu vychádza z aplikácie logickej interpretačnej zásady „reductio ad absurdum“, ktorá by v takomto prípade viedla k negácii úlohy orgánu verejnej správy plnohodnotne vykonávať vrchnostenskú právomoc v rozhodovacom procese, lebo by sa zúžila iba na rozhodovanie vo forme výroku a následného ponúknutia právneho inštrumentária s odkazom, aby si účastník na zvyšok odôvodnenia vytvoril svoj vlastný úsudok - ponechať na subjektívnej predstavivosti účastníka konania, aby túto úlohu (ktorá je prinajmenej založená na odbornej erudovanosti, hlbokej znalosti interpretačných techník a bohatej skúsenosti pracovníkov odporkyne) zvládol každý účastník sociálno-poistných vzťahov sám. Pritom, ako výkladovú pomôcku a za účelom zabezpečenia práva účastníka na prístup k relevantným informáciám a údajom, by správny orgán ako súčasť rozhodnutia napríklad pripojil lekársku správu, odborný posudok alebo inú odbornú listinu so súčasným sprievodným odkazom.

25. Za tejto situácie, ktorá skutočne je netradičná v právnom štáte, vlastne správny orgán stavia správne súdnictvo nie pred úlohu, aby preskúmal právne závery a názory konajúceho správneho orgánu, ale naopak, aby preskúmal úvahy, ku ktorým by asi dospel účastník. Takýto prístup k súdnej a právnej ochrane zaručenej jednotlivcom prostredníctvom Ústavy Slovenskej republiky je však neprípustný.

26. Navyše, k nepreskúmateľnosti rozhodnutia správneho orgánu vo forme nedostatočného odôvodnenia sa Najvyšší súd smerom k odporkyni viackrát vyjadroval. Napríklad v rozsudku sp.zn. ISo/111/2010 Najvyšší súd vyjadril nasledujúce myšlienky:

„Najvyšší súd na tomto mieste zdôrazňuje, že správne súdnictvo najmä vzhľadom na ústavnú garanciu zakotvenú v čl. 46 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky zabezpečuje jej realizáciu súdnou mocou formou súdneho prieskumu zákonnosti rozhodnutí a postupu správnych orgánov pri rozhodovacej činnosti.

Uvedené ústavné právo jednotlivca na súdny prieskum je založené na dominantnom postavení súdnej moci pri posudzovaní správnosti aplikácie a výkladu právnych noriem (ustanovení) na skutočnosti zistené v správnom alebo v inom osobitnom konaní. Citované dominantné postavenie súdnej moci je však použiteľné iba na rozhodnutia správnych orgánov, ktoré spĺňajú základné podmienky preskúmateľnosti argumentov vedúcich správny orgán k právnomu záveru vyslovenom vo výrokovej časti rozhodnutia.

Jedným z dôvodov nepreskúmateľnosti rozhodnutia správneho orgánu súdna judikatúra spája s nedostatkom dôvodov. Aj konštantná judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva nastolila trvalú požiadavku vysporiadať sa so všetkými relevantnými argumentmi účastníka konania (Garcia Ruiz v. Španielsku, rozsudok z 21.01.1999, sťažnosť č. 30544/96), ktorej dodržiavanie starostlivo preveruje.

Za nedostatok dôvodov, ktoré by inak mali byť riadne objasnené v odôvodnení rozhodnutia správneho orgánu, nie je možné považovať čiastkové nedostatky odôvodnenia rozhodnutia správneho orgánu, ale iba taký nedostatok dôvodov, ktoré majú skutkovo a právne objasniť právne názory vedúce konajúci správny orgán k prijatiu výrokovej časti rozhodnutia, tzn. že existuje stav „absencie“ rozhodovacích dôvodov.

Ide teda o také vady skutkových zistení a na to nadväzujúcej aplikácie príslušnej právnej normy, ktoré sú neodmysliteľným základom pre rozhodnutie samotné.

Podľa výkladu Najvyššieho súdu (čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky) potom takto nedostatočne odôvodnené rozhodnutie odporkyne negatívne ovplyvňuje ústavné právo navrhovateľa na súdny prieskum rozhodnutia správneho orgánu v zmysle čl. 46 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, nakoľko sa účastníkovi správneho konania dotknutému v jeho právach alebo právom chránených záujmoch odopiera možnosť efektívne spochybniť takéto rozhodnutie, lebo samotný účastník môže iba odhadovať právne dôvody (čo aj zo samotného odvolania navrhovateľa evidentne vyplýva), na základe ktorých by mal úspešne uplatňovať svoje subjektívne právo na ochranu ústavného práva na primerané hmotné zabezpečenie v starobe v medziach vykonávacie zákona (čl. 39 ods. 1 a 3 Ústavy Slovenskej republiky). Z uvedeného dôvodu odporkyňa nenaplnila legitímne očakávanie navrhovateľa (ako jeden zo štandardov

správneho konania v zmysle ustálenej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva), čím mu odoprela právo na súdnu a inú právnu ochranu, a preto nie je možné napadnuté rozhodnutie označiť ako vydané v súlade so zákonom.

Rovnako z uvedeného dôvodu navrhovateľ, ako aj vyslovil vo svojom opravnom prostriedku k odvolaniu odporkyne, nemohol byť objektívne pripravený vykonať svoju nesúhlasnú argumentáciu a konkrétne dôvody vedúce k nevyhoveniu jeho žiadosti mohol iba odhadovať. Preto nie je možné napadnuté rozhodnutie označiť ako súdneho prieskumu schopné a tiež, že je spravodlivé.“

27. Kogentný charakter ustanovenia § 209 ods. 2 zák. č. 461/2003 Z.z. pri vymedzovaní rozsahu vnútornej štruktúry rozhodnutia správneho orgánu ani neumožňuje podľa názoru Najvyššieho súdu rozširovať základné tri časti rozhodnutia o časť štvrtú, t.j. o ďalšiu, neurčito vymedzenú súčasť rozhodnutia vo forme dodatočne pripojenej listiny.

Podľa § 209 ods. 2 veta prvá zák. č. 461/2003 Z.z. v citovanom znení rozhodnutie musí obsahovať výrok, odôvodnenie a poučenie o odvolaní.

28. Ako jedinú výnimku zo svojich vyššie uvedených právnych názoroch vidí Najvyšší súd v takej praxi odporkyne, pokiaľ podklad rozhodnutia, akým je napríklad lekársky posudok, označí nemenným spôsobom za časť odôvodnenia napadnutého rozhodnutia.

Avšak v zmysle vôle zákonodarcu musí takáto súčasť rozhodnutia tiež spĺňať zákonné kritériá kladené na odôvodnenie rozhodnutia všeobecne. Preto, aby odporkyňa mohla označiť akúkoľvek listinu za súčasť napadnutého rozhodnutia, potom musí v zmysle § 209 ods. 4 zák. č. 461/2003 Z.z. byť v odôvodnení popri výpočte relevantných skutočností, ktoré boli podkladom na toto rozhodnutie, aj objasnené, akými úvahami (a to najmä interpretačnými) bola odporkyňa vedená nielen pri hodnotení dôkazov ale aj pri použití právnych predpisov (vrátane rozhodovacím procesom dotknutých právnych ustanovení), na ktorých základe rozhodovala.

Podľa § 209 ods. 4 zák. č. 461/2003 Z.z. v citovanom znení v odôvodnení rozhodnutia organizačná zložka Sociálnej poisťovne uvedie, ktoré skutočnosti boli podkladom na rozhodnutie, akými úvahami bola vedená pri hodnotení dôkazov a pri použití právnych predpisov, na ktorých základe rozhodovala.

29. Tieto základné náležitosti smerujúce k právnemu vyhodnoteniu nedôvodnosti argumentácie navrhovateľky o skoršom vzniku invalidity však v lekárskej správe popri skutočnosti, že boli medziasom vydané v dňoch 10.12.2013 (č.l. 3) alebo 30.07.2014 (č.l. 36) ďalšie lekárske správy, absentujú.

Odporkyňa tu vlastne pri právnom objasňovaní dátumu vzniku invalidity odkazuje na text lekárskeho posudku (presne špecifikované konajúcim súdom ide o Odborný posudok zo dňa 07.08.2013 o invalidite), kde v jeho úvodnej časti sú najmä v odborných medicínskych termínoch chronologicky zosumarizované jednotlivé lekárske vyšetrenia a ich výsledky. Samotný zdravotný stav navrhovateľky je v lekárskom posudku pre právne posúdenie správnosti určenia dátumu vzniku invalidity, ktorý je v súdnom prieskume naďalej sporný, hodnotený nasledujúcim odborným textom:

„Posudzovaná bola na doporučenie ambulantného neurológa vo februári 2013 hospitalizovaná na neurologickej klinike UN Martin, kde stav zhodnotený ako prekonaná cievna mozgová príhoda v povodí arteria cerebri media vľavo na úrovni distálnych vetiev a mikrocirkulácie, najpravdepodobnejšie ako trombotická komplikácia pri trombofilnom stave. MR vyšetrenie mozgu dňa 5.2.2013 zobrazilo ložiskové zmeny ischemického charakteru vľavo frontálne, MR angiograficky sa však patologické zmeny cievneho priesvitu nezobrazili. Aj angiografia mozgových ciev vykázala fyziologický nález. V klinickom obraze bola popisovaná počas hospitalizácie len diskretná fatická porucha a frustná, veľmi ľahká pravostranná hemiparéza a hemihypestéza. Následne pri ambulantnom vyšetrení neurológ už pravostrannú hemiparézu hodnotí ako stredne ťažkú. Pri hodnotení hematológa počas hospitalizácie, že ide o myeloproliferačné ochorenie s ťažkými prejavmi, nie je dokumentované akými a pri ďalších vyšetreniach je v hematologickom závere konštatovaná opakovane len ľahká trombocytóza. Hematológ

počas hospitalizácie doporučoval ochorenie zaradiť podľa prílohy č. 4 - kapitola II, pol. 6c - myeloproliferatívne ochorenia s ťažkými prejavmi. Ochorenie menovanej nespĺňa kritériá zdravotného postihnutia pre zaradenie do kapitoly II, pol. 6c, nakoľko nie sú u nej preukázané ťažké prejavy ochorenia, ako je uvádzané v prílohe č. 4, zákona o sociálnom poistení ako je napríklad anémia, trombocytopenia, zväčšenie sleziny, polycytémia.

Vzhľadom k uvedeným novým skutočnostiam posudkový lekár určuje po komplexnom zhodnotení zdravotného stavu mieru poklesu schopností vykonávať zárobkovú činnosť na 45% a dátum vzniku invalidity stanovuje od vyšetrenia magnetickou rezonanciou, ktoré preukázalo zmeny na mozgu, t.j. od 5.2.2013.“

30. Z citovaného textu vôbec pre Najvyšší súd po právnej stránke nevyplýval presvedčivý záver odporkyne, akými právnymi úvahami sa riadila, keď si osvojila takto stanovený dátum vzniku invalidity bez ďalšieho. Takisto ani krajský súd túto skutočnosť nevytkol odporkyni vo svojom rozsudku.

Preto Najvyšší súd odvoláciu námietku navrhovateľky týkajúcu sa nepreskúmateľnosti napadnutého rozhodnutia v zmysle hore uvedených právnych názorov uznal za dôvodnú.

3) K zaujatosti posudkových lekárov :

31. Hoci Najvyšší súd za zrušovací dôvod označil nepreskúmateľnosť napadnutého rozhodnutia, tak cíti potrebu sa vyjadriť aj k námietke navrhovateľky o zaujatosti posudkových lekárov, nakoľko navrhovateľka vo svojom odvolaní brojila proti ich objektivite tým, že vyslovila nasledujúce argumenty: „Posudkoví lekári sú zamestnancami odporkyne, ich platové náležitosti súvisia s tým, ako plnia jej pokyny, takže o nezáujatosti ich ako odborníkov a znalcov treba mať dôvodne vážne pochybnosti a tieto sú potvrdené aj ich nesprávnym a nezákonným posudzovaním a hodnotením môjho zdravotného stavu.“

32. Námietka zaujatosti súvisí s nezávislosťou lekárskej posudkovej činnosti pri výkone sociálneho poistenia (§ 153 až § 156 zák. č. 461/2003 Z.z.) vo veci konajúcej alebo zúčastnenej úradnej osoby. Je nepochybné, že posudkový lekár, ktorý je zamestnancom odporkyne, je na jednej strane viazaný povinnosťami, ktoré mu vyplývajú z právneho vzťahu k odporkyni (pre pracovnoprávne vzťahy ide najmä o povinnosti zakotvené v § 47 ods. 1 písm. b) ako aj § 81 Zákonníka práce a pre štátnozamestnanecké vzťahy ide najmä o povinnosti zakotvené v § 60 až § 62 zákona č. 400/2009 Z.z. o štátnej službe a o zmene a doplnení niektorých zákonov), ale na druhej strane mu musí odporkyňa vytvoriť ako úradnej osobe podmienky pre nezávislé konanie vo veci (tzv. inštitucionálna nezávislosť), t.j. pre posudzovanie zdravotného stavu žiadateľa a jeho písomné vyhodnotenie v lekárskej správe.

33. Námietky navrhovateľky, nakoľko najmä poukazuje na finančnú viazanosť posudkových lekárov na odporkyňu, tak majú za cieľ spochybniť uvedenú inštitucionálnu nezávislosť posudkových lekárov. Iba samotná skutočnosť, že posudkoví lekári sú za výkon svojej posudkovej činnosti honorovaní odporkyňou (čo je okrem iného aj zákonnou povinnosťou odporkyne, a pri jej nesplnení na ňu nadväzujú trestnoprávne dôsledky), je na preukázanie ich rozhodovacej závislosti nepostačujúca.

Navrhovateľka by musela preukázať, že odporkyňa finančne alebo iným závažným spôsobom zasahuje do rozhodovacej činnosti posudkových lekárov tak, že ich motivuje, aby rozhodovali v rozpore s požiadavkou nezávislého rozhodovania (viď čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s § 181 až § 183 zák. č. 461/2003 Z.z.).

V.

34. Odvolací súd vzhľadom na námietky uplatnené navrhovateľkou uvádza, že napadnuté rozhodnutie nemá všetky formálne i obsahové náležitosti rozhodnutia v zmysle zák. č. 461/2003 Z.z. U uvedeného napadnutého rozhodnutia absentuje dostatočne zistený skutkový stav, ktorý by bol logicky vyhodnotený a riadne právne posúdený, t.j. vyznačuje sa nepreskúmateľnosťou, čo je zásadným nedostatkom pre naplnenie ústavného práva na súdnu a inú ochranu. Preto sa odvolací súd nemohol stotožniť so skutkovými zisteniami a právnymi závermi vyslovenými v sociálnom dávkovom konaní o tom, že

navrhovateľka nespĺňa zákonné podmienky pre priznanie invalidného dôchodku.

Počas konania Najvyšší súd mu z dostupných zdrojov nezistil a ani mu nebolo účastníkmi naznačené, resp. nedospel k záveru, že by sa vyskytli prekážky pre konanie z dôvodov neústavnosti alebo potreby výkladu komunitárneho práva aplikovaných právnych predpisov a súvisiacich právnych aktov orgánov Európskej únie, pre ktoré je potrebné konanie prerušiť, poprípade výskyt skoršej judikatúry, od ktorej by sa tento rozsudok odkláňal.

35. Na základe zisteného skutkového stavu, uvedených právnych skutočností, po vyhodnotení námietok navrhovateľky ako aj s prihliadnutím na závery obsiahnuté vo svojich predchádzajúcich rozhodnutiach, najmä už v citovaných rozhodnutiach sp.zn. 1So/118/2010, 3So/136/06, ako aj 1So/111/2010, ktoré boli odporkyni dané k dispozícii a pri ktorých Najvyšší súd nezistil žiaden relevantný dôvod, aby sa od neho odchýlil (napríklad zásadná zmena právneho prostredia, zistenie odlišného skutkového stavu alebo prijatie protichodného zjednocovacieho stanoviska), rozhodol v tom duchu, že postupom podľa § 250ja ods. 2 v spojení s § 250l ods. 2 O.s.p. rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že zrušil napadnuté rozhodnutie a vrátil odporkyni vec na ďalšie konanie.

Bude preto ďalšou úlohou odporkyne, aby v medziach hore uvedených právnych názorov (§ 250j ods. 7 O.s.p.) rozhodla o podanej žiadosti navrhovateľky.

36. Najvyšší súd neuviedol vo výroku zrušujúceho rozsudku zákonné ustanovenie, podľa ktorého bolo rozhodnutie správneho orgánu zrušené (§ 250j ods. 4 prvá veta O.s.p.), nakoľko dôvodom podania tejto informácie súdom je v zmysle § 250j ods. 4 veta druhá O.s.p. poskytnúť podklady pre posúdenie prípustnosti možného odvolania proti rozsudku súdu. Nakoľko proti rozhodnutiam Najvyššieho súdu vydaným v správnom súdnictve sú nielen generálne (§ 246c ods. 1 O.s.p.) ale aj špeciálne (§ 250ja ods. 6 O.s.p.) veľmi výnimočne prípustné opravné prostriedky, a táto situácia procesne v prejednávanej veci nestala, a preto nie je možné ust. § 250j ods. 4 O.s.p. na výroky rozhodnutí Najvyššieho súdu aplikovať.

37. O práve na náhradu trov odvolacieho súdneho konania rozhodol Najvyšší súd podľa § 224 ods. 1 (resp. 2) v spojitosti s § 250k ods. 1 subsidiárne § 250l ods. 2 O.s.p., podľa ktorého úspešnej navrhovateľke právo na náhradu trov tohto konania vzniklo. Podmienkou pre priznanie náhrady trov právneho zastúpenia je ich doloženie do spisu počas konania alebo dovyčíslenie v 3 -dňovej lehote po vyhlásení rozsudku. V prípade iných trov konania úspešnej navrhovateľky jej prizná náhradu trov konania vyplývajúcich zo spisu ku dňu vyhlásenia rozhodnutia s výnimkou trov právneho zastúpenia.

38. Výška priznaných náhrad trov konania sa skladá :

1. Z náhrady trov právneho zastúpenia, ktoré právny zástupca navrhovateľky podaním z 13.10.2014 v zmysle vyhl. Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z.z. vyčísľil a Najvyšší súd uznal :

1.1. Trovy právneho zastúpenia na krajskom súde

1.1.1. prevzatie a príprava zastúp. (13) - 1 úkon práv. pomoci 60,08 €

1.1.1.1. prislúchajúca náhrada rež. paušálu 7,81 €

1.1.2. podanie žaloby (13) - 1 úkon práv. pomoci 60,08 €

1.1.2.1. prislúchajúca náhrada rež. paušálu 7,81 €

1.1.3. účasť na pojednávaní (14) - 1 úkon práv. pomoci 61,85 €

1.1.3.1. prislúchajúca náhrada rež. paušálu 8,04 €

1.1.4. účasť na pojednávaní (14) - 1 úkon práv. pomoci 61,85 €

1.1.4.1. prislúchajúca náhrada rež. paušálu 8,04 €

1.2. Trovy právneho zastúpenia na odvolacom súde

1.2.1. podanie odvolania (14) 1 úkon práv. pomoci 61,85 €

1.2.1.1. prislúchajúca náhrada rež. paušálu 8,04 €

tarifa celkom: 345,45 €

2. z náhrady preukázaného cestovného 2014 v sume 74,03 €

3. z náhrady straty času 2014 - 12 x 1 hod. a: 13,40 € 160,08 €

tzn. v celkovej sume : 612,23 €

39. Nakoľko úspešný navrhovateľ bol zastúpený advokátom, je nutné podľa § 149 ods. 1 v spojení s § 246c ods. 1 O.s.p. zaplatiť mu priznanú náhradu trov.

40. Najvyšší súd v prejednávanej veci v súlade s ust. § 250ja ods. 2 O.s.p. rozhodol bez pojednávania, lebo nezistil, že by týmto postupom bol porušený verejný záujem (vo veci prebehlo na prvom stupni súdne pojednávanie, pričom účastníkom bola daná možnosť sa ho zúčastniť), nešlo o vec v zmysle § 250i ods. 2 v spojení s § 250l ods. 2 O.s.p. (úprava sociálno-poistných vzťahov vychádza z verejnoprávných vzťahov), v konaní nebolo potrebné v súlade s ust. § 250i ods. 1 O.s.p. vykonať dokazovanie a z iných dôvodov nevznikla potreba pojednávania nariadiť.

41. K argumentom, kedy konkrétny posudkový lekár (str. 4 lekárskej správy z 10.12.2013) zaujal kritický postoj k právnym názorom Najvyššieho súdu uvedeným v rozsudku zo dňa 17.04.2013 v rozpore s cieľom ustanovenia § 250ja ods. 4 O.s.p., ako aj k poznámke mimo obsahu posudku (str. 3 lekárskej správy z 30.07.2014) sa konajúci senát nebude vyjadrovať.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu n i e j e prípustný opravný prostriedok (§ 246c ods. 1 O.s.p.).